

Over-Barrit 1930-50

Over Barrit set fra møllen, ca. 1945

Barrit-Vrigsted Lokalarkiv 2003

Om denne pjece

Med denne pjece vil vi fra lokalarkivets side forsøge at give en beskrivelse af Over Barrit, som det så ud i perioden fra ca. 1930 til ca. 1950, og vi vil også skrive lidt om de mennesker, der boede der i nævnte periode.

Pjecen skal ses som en selvstændig del af en større helhed, idet den er blevet lavet i forbindelse med Barrit-Vrigsted Kulturdage d. 14. og 15. juni 2003, hvor lokalarkivet også laver en udstilling "Over Barrit – før og nu", og hvor der også bliver arrangeret en byvandring ad Barrit Langgade, hvor Birgit Tønning og Anne Mette Kristensen fortæller om de mennesker og de begivenheder, som de kan huske fra deres barndom i Over Barrit.

Årstallene, 1930 og 1950, skal opfattes meget "elastisk". I virkeligheden kan man ikke sætte sådanne tidsgrænser. Folk flytter til og fra, de fødes, og de dør. Der kom til tider nye ejere og også nye virksomheder, så de, der kan huske tilbage til den tid, vil vide, at ikke alle virksomheder og ikke alle nævnte mennesker var aktive i hele perioden. Måske var en virksomhed meget driftig under en ejer i 30-erne, men blev solgt og lavet om til noget andet i 40-erne; men hovedvægten og formålet med pjecen er altså at give et indtryk af Over Barrit i nævnte periode.

Hvis man vil have flere detaljer om et enkelt hus og forfølge dets specielle historie, kan vi i mange tilfælde hjælpe med yderligere oplysninger i lokalarkivet.

Vi er også altid interesserede i yderligere oplysninger om steder, begivenheder og personer, der har tilknytning til Barrit og Vrigsted sogne.

Barrit Vrigsted lokalarkiv har åbent den sidste torsdag i hver måned fra kl. 19.00 – 20.30 på Barrit Skole – skoleferierne dog undtaget. Man kan også henvende sig til Karsten Bjerreskov, Skulsballevej 11, tlf. 75691175 og lave en aftale.

Over Barrit 1930 – 1950

I perioden 1930 til 1950 så landsbysamfundet ganske anderledes ud, end det vi kender i dag. Næsten hvert hus dannede rammen om en lille en-mands- eller familievirksomhed. Det kunne være i form af en forretning, et håndværk eller indenfor landbruget.

Over Barrit bestod dengang hovedsageligt af den vestlige del af Barrit Langgade. I denne pjece har vi kun taget enkelte ejendomme, udenfor Barrit Langgade med, og vi har ladet landsbyen Over Barrit begynde ved Hvilehjemmet på det nuværende Barrit Langgade 23, og vi har ladet Over Barrit gå over i Barrithule ved Fattiggården. Så det nuværende Barrit Langgade 84 er det sidst omtalte hus i pjecen. Korrektheden af disse begrænsninger er diskutabel; men for at få pjecen til at supplere byvandringen d. 14/6 2003, har vi truffet denne beslutning.

Barrit Langgade 23: "Hvilehjemmet" (1934-1986). Hvilehjemmet blev bygget i 1934 af Marie Erslev, der var blevet enke samme år. Hun drev hvilehjemmet til 1950, hvor det blev købt af Christian Flyvholm.

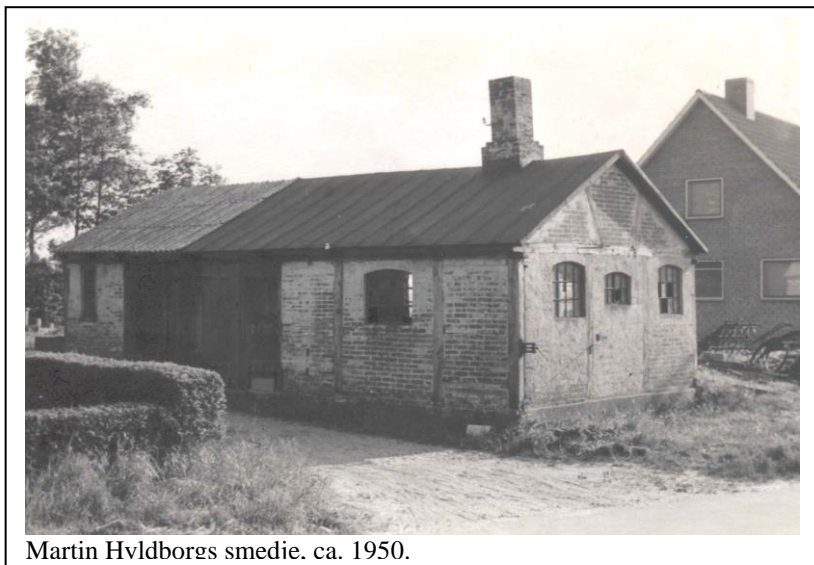

Hvilehjemmet 1954

Barrit Langgade 27: "Præstegården" - Den nuværende præstebolig blev opført i 1922. I 1947 brændte avlsbygningerne, hvor der også var indrettet forpagterbolig. Forpagtergården blev efter branden opført på marken nord for Vejlevej – det nuværende Vejlevej 58. Præsten var dengang pastor Ammentorp, og forpagterparret var Sofie og Hans Peter Hansen, der ejede og beboede husmandsstedet på **Barrit Langgade 10**.

Barrit Langgade 8: "Barritgård". Udstykket fra Præstegårdens jorder. Johannes Brogaard købte Barritgård af Jakob Jakobsen i 1923, og gården var i familiens eje frem til 1994.

Barrit Langgade 22: Smedje – Smed Martin Hvldborg købte ejendommen i 1917 og drev her en gammeldags smedje. Han døde på plejehjemmet i Hornsyld omkring 1960.

Martin Hvldborgs smedie. ca. 1950.

Barrit Langgade 37: "Doktorboligen" – Sidste doktor i Over Barrit var doktor Ramberg. Han lejede lægepraksisen af Marie Erslev, hvis mand var den tidligere læge. Da Marie Erslev byggede hvilehjemmet 1934, solgte hun huset til Hans Lauesen Hansen Kjerkegaard, der døde i 1949. I sit testamente op-

rettede han et legat, hvor renterne af den efterladte formue skulle tilfalde den børnerigeste familie, der havde tilknytning til landbruget.

Barrit Langgade 24: Tidligere lå Barrits vandtårn her. Den bygning, der rummede Over Barrit Fryseboks ligger her stadig.

Høkervej 2: Købmandsforretning – Åge Langager overtog forretningen efter sin far Peter Langager i 1940 og drev købmandsforretning i bygningen indtil 1968.

Høkervej 1: Tidligere lå Over Barrit Mølle her (I drift 1860-1947). Den blev opført i 1860 af Christen Thorborg. Der har gennem tiderne været mange forpagtere og ejere af møllen. Den blev i 1928 købt af Ebbe Jensen, der i 1947 solgte den til musiker Jens Jørgensen. Han lod møllen nedrive i slutningen af 1940-erne.

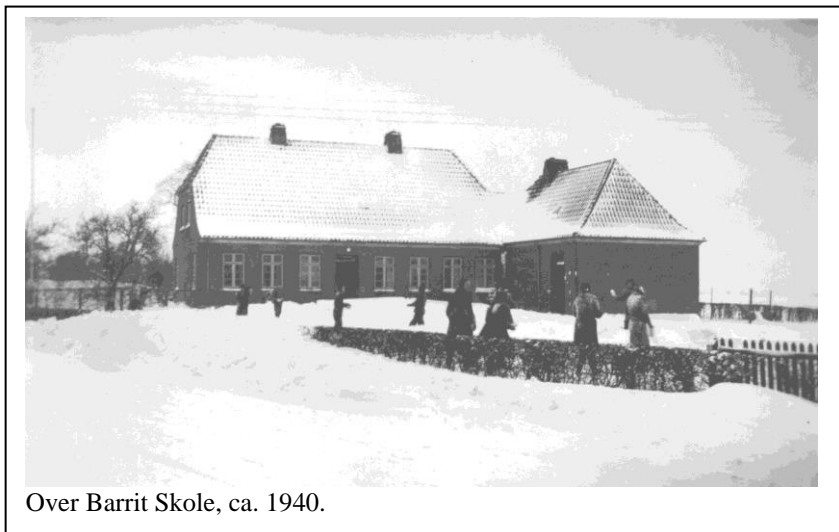
Barrit Langgade 41: Murer Jørgen Liesen byggede ejendommen i 1930'erne og solgte den 1939 til enke Marie Nielsen fra Sønderlykkegaard. Der var en mindre lejlighed på første sal, som hun lejede ud. Først til Eva og Anders Pedersen, som

boede der, mens Anders Pedersen byggede sin første fabriksdal midt i 1940-erne og året efter deres egen bolig, hvor de så flyttede ind. Næste hold lejere var Irma og Poul Gosvig, som startede vognmandsforretning og grusgrav. Også de næste lejere, Svend og Erna Andersen fra Gramtange ejede en vognmandsforretning i Klejs en del år.

Barrit Langgade 45: "Barrit Kro" – Den nuværende bygning – med om- og tilbygninger, kan dateres til sidste halvdel af 1800-tallet. Den drives stadig som kro.

Kirkebro 1: "Sognefogedgården" – Gården var fæstegård under Barritskov indtil 1852, hvor Christen Nielsen Thorborg købte den fri. Gården var i familiens eje i flere generationer, ligesom sognefogedhvervet gik i arv indenfor familien fra slutningen af 1800-tallet – deraf gårdens navn.

Barrit Langgade 47: Skolen. Det, der dengang var Over Barrit Skole, er i dag Børnehaven Tjørnebo. Hovedbygningen var

Over Barrit Skole, ca. 1940.

1.-lærerens bolig – senere inspektørbolig – og skolen havde til huse i sidebygningen. Den nuværende P-plads foran bør-

nehaven var 1.-lærerens have, og skolegården lå dengang syd for skolen.

Barrit Langgade 26: Bagerforretning. I 1908 købte bager Jørgen Pedersen fra Stouby huset og startede bagerforretningen. Han døde i 1915, og enken solgte forretningen til Amarius Hansen Misser. Han havde forretningen til 1958, hvor sønnen, Ove Misser, overtog den.

Barrit Langgade 28: "Hjørnehuset"/Centralen. Christen Thorborg byggede huset i 1908. Han bestyrede telefoncentralen og drev frisørsalon ved siden af. I 1958 overtog Thyra Pedersen centralen, hun havde håndkøbsudsalg af apotekervarer som biindtægt. Endnu senere havde Barrit-Vrigsted Sogns Sparekasse til huse i ejendommen.

Barrit Langgade 30: Skrædderforretning. Svend Larsen købte forretningen efter Emil Jensen i 1956. Han blev også bestyrer af Landbobanken, som åbnede filial i en nytbygning til huset. Hans kone, Anna Larsen, drev en manufakturforretning – SALY Konfektion - i den anden ende af ejendommen.

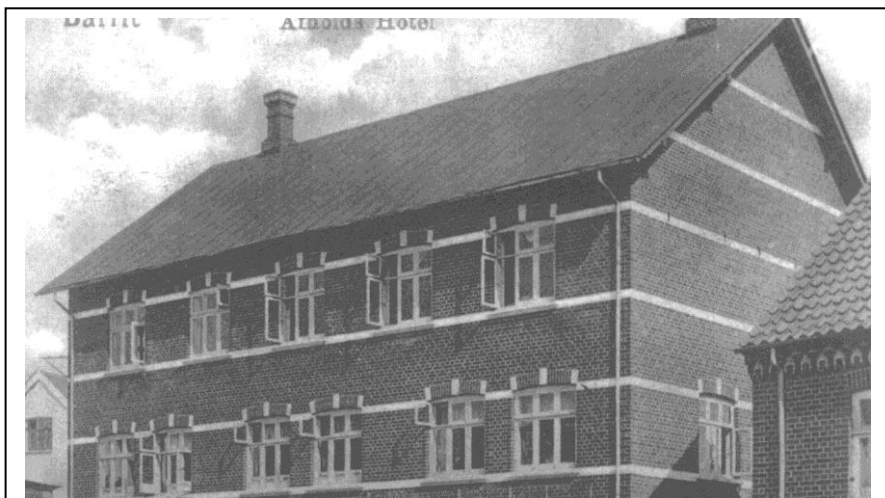
Barrit Langgade 32: "Ligkistemagasinet" Tømrer- og snedkerforretning. Huset blev opført i 1863. I 1902 købte Peter Christoffersen huset, og han drev i mange år en tømrer- og snedkerforretning – kombineret med en bedemandsforretning.

Barrit Langgade 34: "Lybo" – en sæbe- og trikotagebutik. Huset blev opført i 1869. Th. Skovsgård Petersen købte huset i 1942. Han var kæmner, hvilket i praksis betød, at huset var Barrit-Vrigsted Kommunes kommunekontor i en periode. Hans kone, Edith, bor stadig i huset. Hun drev i mange år en sæbe- og trikotagebutik, "Lybo", i ejendommen.

Barrit Langgade 51: Malermester. Huset blev bygget i 1906 af malermester Gydesen. Hans søn, Carl Gydesen, og sønne-

sønner, Henning Gydesen førte forretningen videre.

Barrit Langgade 49: Afholdshjemmet: På østsiden af Barrit Langgade, grænsende op til Børnehaven Tjørnebo, er der en græsplæne med et stort egetræ på – plantet til minde om kvindernes valgret i 1915. Egetræet stod midt på Afholdshjemmets gårdsplads. Syd for græsplænen og så langt ud på Barrit Langgade, at en mindre bus havde svært ved at komme rundt om hjørnet uden at blive beskadiget af bygningen, lå Afholdshjemmet. Det blev opført omkring 1918, og det fungerede som byens forsamlingshus, indtil det blev revet ned i slutningen af 1950-erne, og funktionen blev overtaget af Sognegården. Martinus Knudsen var bestyrer indtil ca. 1950, hvorefter Kaj Vestermark overtog jobbet indtil nedrivningen.

Barrit Afholdshotel/Afholdshjemmet.

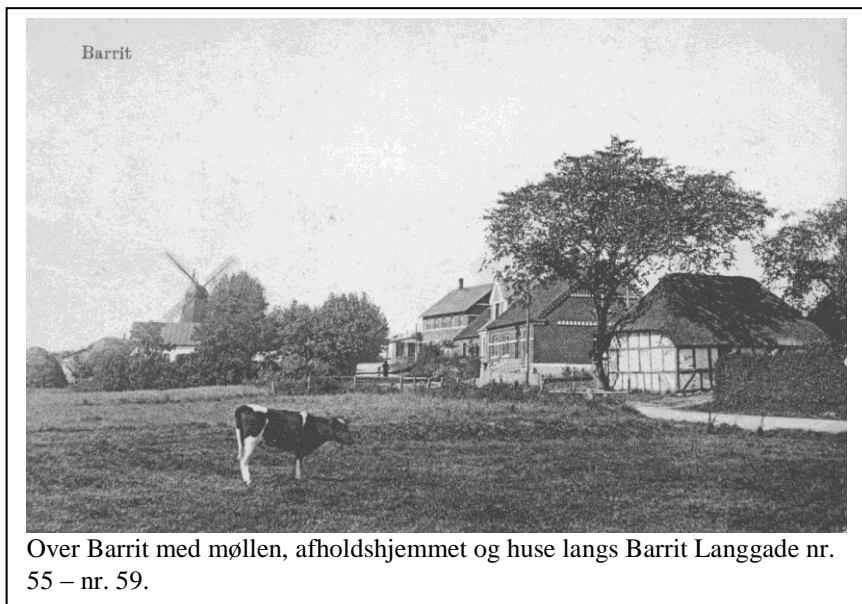
Barrit Langgade 53: Skomagerforretning. Marius Quist købte grunden i 1918, opførte huset og drev en skomagerforretning i mange år. Han var medinitiativtager til både Barrit Gymnastikforening og Barrit Mandskor.

Barrit Langgade 55: Garn- og trikotageforretning/slikbutik. Anna Langager arvede huset i 1932. Hun drev en garn- og trikota-

geforretning i en årrække. I en periode havde en damefrisør forretning i huset. I 1956 blev huset solgt til Gerda Jensen, der indrettede slikbutik i huset og deraf fik tilnavnet "Slik-Gerda".

Barrit Langgade 38: Slagter. Peter Thomsen købte ejendommen i 1920. Han havde et udsalg i stuehuset ud mod vejen, kørte landture, hvor han solgte kød, og var også hjemmeslagter.

Barrit Langgade 57: Snedkerforretning. Huset er fra 1900. Christian Kristoffersen havde en snedkerforretning på adressen til omkring 1950.

Barrit Langgade 40: Huset blev i mange år i perioden beboet af kontrolassistent Morten Pedersen. Han kontrollerede fedtprocent og køernes mælkeydelse for egnens landmænd.

Barrit Langgade 59a & b: Her var i perioden et mindre husmandssted, der blev drevet af Karen og Christian Vejmand. Senere flyttede Kitty Breuner, lærerinde på Barrit Skole i ca. 40 år – ind i huset. Det oprindelige hus blev nedrevet i ca. 1980 og et nyt dobbelthus opført.

Barrit Langgade 61: En gård. Gårdens beboere kan følges tilbage til midten af 1700-tallet, hvor den var fæstegård under Barritskov. Den blev i 1903 solgt til klodsmager Jens Henrik Jensen. Fra omkring 1930 blev gården drevet af Elsa og Johann Wachmann.

Barrit Langgade 48: Kommunekontor for Barrit-Vrigsted Kommune. Huset blev opført til dette formål omkring 1950 og blev brugt som kommunekontor til kommunesammenlægningen i 1968.

Barrit Langgade 54: Huset blev opført 1926 som aftægtsbolig for gården overfor. Husets første beboer var Marie Tønning.

"Barrit Sportsplads": Der var bar mark mellem nr. 54 og nr. 70 i 30-erne og 40-erne. Idrætslige aktiviteter foregik her – efter at hestene eller kvæget først var blevet flyttet fra marken.

Barrit Langgade 63: "Wollesminde" – en gård. Gårdens beboere kan følges tilbage til midten af 1700-tallet, hvor den var fæstegård under Barritskov. Ole Nielsen købte gården fri i 1858. Den har været i familien Tønnings besiddelse siden 1926.

Barrit Langgade 65: "Pedersminde" – også kaldet "Postgården", fordi postvognen i gamle dage havde vendeplads i gården. Også denne gård var oprindeligt en fæstegård under Barritskov. I 1926 blev gården købt af Martin Jørgensen, der supplerede indkomsten ved at køre mælk til mejeriet.

Barrit Langgade 67: "Arbejdsformidling", isbod. Her boede Anna Berg, der var kogekone. Om sommeren, når der var sportsstævner på marken overfor, åbnede hun et udsalg af is til tilskuerne. Hendes mand var ansat hos Dansk Arbejdsmandsforbund – DAF – og havde et kontor, hvor arbejdsløse kom og fik stemplet.

Barrit Langgade 70: Træskomager. I en stor del af perioden

drev "Sigvald Træskomand" en forretning fra ejendommen. Der blev ca. 1950 tilbygget en Tatol-forretningl, den blev drevet af Signe Møller Pedersen.

Barrit Langgade 74: Skrædderi og kjolesyning. Her boede i en stor del af perioden skrædder Frits Løvbom, hvis kone syede kjoler.

Barrit Langgade 71: "Baggård" – en gård. Kathrine og Peter Frederiksen købte gården i 1926. De solgte den i 1946 til Esther og Søren Rasmussen, der havde gården til 1950.

Barrit Langgade 73: En gård. Også denne gård var en fæstegård under Barritskov. Gården blev frem til 1947 ejet af Havbjerg Sørensen.

Barrit Langgade 75: En gård og savskæreri. Gården var en fæstegård under Barritskov. Den blev købt fri af fæstet i 1854. Den blev i 1931 købt af Else og Thorvald Nielsen, der indrettede et savskæreri i bygningerne. Savene blev drevet af en mølle – kaldet "Cykelhjulet Mølle".

Barrit Langgade 77: Oprindeligt et fæstehusmandsbrug under Barritskov. Den blev i 1947 overtaget af Christian Rørbye.

Barrit Langgade 76: Damefrisør. Fra ca. 1945 havde Marie Jørgensen en damefrisørforretning i huset.

Barrit Langgade 81: Her boede Marie Adolf Rasmussen, der var vaskekone.

Barrit Langgade 83: "Iver Post", Iver Sigvard Christiansen, boede her. Han var postbud på egnen – cykelpost – fra ca. 1915 til 1955. Før ham boede "Karen Post" og "Peder Post" i huset – de hed Pedersen til efternavn.

Barrit Langgade 80 & 82: Cykelhandel/Smedje. Cykelhandler P.A. Petersen købte grunden til nr. 82 i 1905. Senere blev nr. 80 tilkøbt, og her blev så smedjen opført. Nr. 82 blev be-

boelse til smedjen. Smedjen blev omkring 1945 overdraget til sønnen Halfdan Munch Petersen.

Dobbelthuset, Barrit Langgade 85

Barrit Langgade 85: Skomager. Huset var oprindeligt et dobbelthus. I en del af perioden boede den døvstumme skomager, Just Pedersen, i huset, hvor han drev sin forretning.

Barrit Langgade 84: Barrit Fattiggård. Barrit Fattiggård blev oprettet 1870, og driften som egentlig fattiggård ophørte sidst i 1930-erne, da Kristian Mikkelsen købte ejendommen. Der var dog "lemmer" der havde til huse og blev passet i fattiggården helt frem til slutningen af 1960-erne.

Barrit Fattiggård set fra nordvest, ca. 1950